

CUPRINS

CAPITOLUL I. SCURTE CONSIDERAȚII INTRODUCTIVE	1
CAPITOLUL AL II-LEA. PRACTICĂ JUDICIARĂ	13
1. ¹ Aplicarea în timp a legii de procedură penală. Activitate procesuală realizată conform legii în vigoare la momentul efectuării sale. Valabilitate	13
2. ² Mandat de supraveghere tehnică pus în executare de către serviciile de informații, în baza autorizării judecătorului, în temeiul unui text de lege ce se bucură de prezumția de constituționalitate. Menținerea probelor rezultate din supravegherea tehnică	13
2. ¹ Înregistrarea convorbirilor telefonice în temeiul Codului de procedură penală din 1968. Inexistența unei căi de atac împotriva încheierii judecătorului. Invocarea nulității actelor procedurale efectuate în baza ei, după intrarea în vigoare a noului Cod de procedură penală	20
2. ² Încheiere de autorizare a înregistrărilor convorbirilor telefonice/măsurilor de supraveghere tehnică. Natură juridică. Verificare în camera preliminară	20
3. Efectele <i>ex nunc</i> ale deciziilor Curții Constituționale. Decizie de admitere a excepției de neconstituționalitate a art. 142 alin. (1) CPP. Interceptări efectuate anterior publicării ei în Monitorul Oficial. Consecințe	54
4. Sintagma „cauze aflate pe rolul instanțelor de judecată” din Decizia Curții Constituționale nr. 51/2016. Semnificație	58
5. Interceptări obținute cu contribuția Serviciului Român de Informații, anterior Deciziei nr. 51/2016 a Curții Constituționale și în condiții de legalitate. Solicitare de excludere respinsă	67

6.	Cerere de excludere a interceptărilor convorbirilor telefonice efectuate în baza dispozițiilor vechiului Cod de procedură penală. Invocarea Deciziei Curții Constituționale nr. 51/2016. Respingere. Nulitate relativă _____	70
7.	¹ Punerea în executare a mandatelor de supraveghere tehnică de către structuri specializate din cadrul Serviciului Român de Informații. Excluderea din materialul probator a proceselor-verbale de transcriere a convorbirilor și comunicărilor telefonice numai în măsura în care se dovedește vătămarea dreptului la un proces echitabil, la viață intimă, familială și privată și la secretul corespondenței _____	72
	² Confidențialitatea comunicării dintre avocat și client _____	72
8.	Activități de supraveghere tehnică realizate de către alte organe decât organele de urmărire penală. Sancțiuni. Condiții _____	78
9.	Nulitatea actelor de urmărire penală. Punerea în executare a măsurilor de supraveghere tehnică de către Serviciul Român de Informații. Necesitatea existenței unei vătămări. Aplicarea în timp a normelor de procedură penală _____	82
10.	Cerere de excludere a unor probe. Probe obținute prin supraveghere tehnică. Condiții privind admiterea _____	87
11.	Mandate de supraveghere tehnică. Punere în executare de către Serviciul Român de Informații. Prezumția de constituționalitate a unui text înainte de declararea neconstituționalității sale _____	89
12.	Acte efectuate în temeiul unor dispoziții normative cu caracter accesibil și care, beneficiind de prezumția de constituționalitate, s-au bucurat, până la proba contrară, și de caracter previzibil. Procese-verbale de redare a activităților de supraveghere tehnică. Critică sub aspectul legalității _____	95
13.	Imposibilitatea aplicării Deciziei Curții Constituționale nr. 51/2016 în cauzele în care, la data publicării ei în Monitorul Oficial, au fost epuizate măsurile de supraveghere tehnică _____	99

14.	Mandate de supraveghere tehnică emise în baza Codului de procedură penală anterior Deciziei nr. 51/2016. Nulitate relativă. Necesitatea dovedirii vătămării _____	107
15.	Interceptarea convorbirilor telefonice între anii 2010-2011. Respectarea prevederilor procesuale penale existente la momentul constatării infracțiunilor. Legalitate _____	121
16.	Interceptări autorizate în baza Codului de procedură penală din 1968. Dispoziții declarate constituționale. Inadmisibilitatea cererii de excludere întemeiate pe Decizia nr. 51/2016 _____	127
17.	¹ Interceptări în baza textului de lege din vechea reglementare, care se bucură de prezumția de constituționalitate. Consecințe ale declarării neconstituționalității noului text de lege în privința interceptărilor efectuate cu respectarea condițiilor legale de la momentul dispunerii _____	132
	² Utilizarea în altă cauză penală a datelor rezultate din măsurile de supraveghere tehnică. Condiții _____	132
18.	¹ Interceptări dispuse în temeiul Codului de procedură penală anterior. Text de lege care se bucură de prezumția de constituționalitate. Persoane sau instituții chemate să asigure suport tehnic în realizarea interceptărilor. Direcția de Informații și Protecție Internă și Direcția Operațiuni Speciale _____	144
	² Actul prin care procurorul solicită acordarea concursului tehnic _____	144
19.	Punerea în executare a mandatelor de supraveghere și sprijinul/suportul/concursul tehnic asigurat pentru această activitate. Activități diferite – judiciare, respectiv tehnice _____	153
20.	Interceptări și înregistrări efectuate, sub imperiul Codului de procedură penală anterior, cu sprijinul Serviciului Român de Informații. Activități de sprijin/suport/concurs tehnic _____	182
21.	¹ Noțiunile de „suport tehnic” pentru efectuarea interceptărilor și „acte de urmărire penală efectuate de un organ judiciar”. Centrul Național de Interceptare a Comunicațiilor _____	196

	² . Punerea în executare a mandatului de supraveghere tehnică. Delegarea de către procuror către organul de cercetare penală sau lucrători specializați din cadrul poliției. Lipsa ordonanței de delegare. Consecințe _____	196
	³ . Efectele Deciziei Curții Constituționale nr. 51/2016 _____	196
22.	Delimitarea suportului tehnic de punerea în executare a activităților dispuse prin autorizațiile emise de instanța competentă. Lipsa resurselor tehnice și de personal necesare realizării actului de justiție _____	221
23.	¹ . Nulitatea unui act. Momentul încălcării legii. Interceptarea convorbirilor telefonice cu respectarea tuturor dispozițiilor legale la momentul la care au fost dispuse. Aplicarea Deciziei Curții Constituționale nr. 51/2016 _____	228
	² . Raport de constatare întocmit de specialiștii din cadrul Institutului pentru Tehnologii Avansate. Natură juridică _____	228
24.	Probe obținute în urma unor mijloace de probă efectuate de alte organe decât organele de urmărire penală. Neexcludere din proces. Implicații asupra dreptului la un proces echitabil _____	236
25.	¹ . Activități specifice culegerii de informații efectuate de organe cu atribuții în domeniul securității naționale. Dreptul persoanelor trimise în judecată de a ridica, în etapa camerei preliminare, excepții cu privire la legalitatea administrării probelor în temeiul mandatelor de siguranță națională _____	243
	² . Interceptări și înregistrări realizate în temeiul art. 91 ¹ și urm. CPP 1968 sau în baza Legii nr. 51/1991. Inaplicabilitatea Deciziei Curții Constituționale nr. 51/2016 _____	243
	³ . Efectele <i>ex nunc</i> ale Deciziei Curții Constituționale nr. 51/2016. Excepții _____	243
	⁴ . Examinarea legalității interceptărilor și înregistrărilor realizate atât în temeiul art. 139 și urm. CPP, cât și în temeiul art. 91 ¹ și urm. CPP 1968. Nulitate relativă. Condiții _____	243
26.	Efectele Deciziei Curții Constituționale nr. 51/2016. Interceptări efectuate anterior, cu respectarea dispozițiilor legale incidente la acel moment _____	264

27.	Supraveghere tehnică realizată în integralitate anterior Deciziilor Curții Constituționale nr. 51/2016 și nr. 302/2017. Consecințe asupra probatoriului	266
28.	¹ Efectele Deciziei nr. 51/2016 a Curții Constituționale. Probe administrate anterior adoptării ei	272
	² Probe obținute cu nerespectarea legii. Analiza necesității excluderii sau a menținerii lor din perspectiva asigurării dreptului la un proces echitabil	272
29.	Interceptări ale convorbirilor telefonice. Inexistența indicilor că mandatele de supraveghere tehnică au fost puse în executare de organe specializate ale statului. Principiul <i>tempus regit actum</i> . Inaplicabilitatea Deciziei Curții Constituționale nr. 51/2016	279
30.	Încălcarea dispozițiilor legale privind administrarea probelor. Punerea în executare a mandatelor de supraveghere tehnică. Condiții privind excluderea, raportat la regimul nulității relative	293
31.	Punerea în executare a mandatelor de supraveghere tehnică. Încălcarea art. 6 din Convenție. Nulitate relativă	297
32.	Cerere de excludere a probelor. Invocarea aplicabilității Deciziilor Curții Constituționale nr. 26/2019 și nr. 51/2016	302
33.	Înregistrări autorizate atât în temeiul Codului de procedură penală, cât și în baza Legii nr. 51/1991. Cerere de excludere. Admisibilitate	314
34.	Interceptări efectuate de ofițeri de poliție judiciară, în lipsa ordonanței de delegare a procurorului. Nulitate absolută	326
35.	Excluderea probelor rezultate din supravegherea tehnică. Condiții privind invocarea nulității relative. Lipsa dovezii producerii unei vătămări	337
36.	Activități de supraveghere tehnică efectuate de persoane care fac parte din structuri aflate în subordinea Inspectoratului General al Poliției Române. Legalitate	345
37.	Măsurile de supraveghere tehnică. Punere în executare prin intermediul lucrătorilor specializați din cadrul Inspectoratului General al Poliției Române	348

38. Mandate de supraveghere tehnică puse în executare de procuror prin intermediul Serviciului tehnic al Direcției Naționale Anticorupție. Serviciul Român de Informații desemnat ca beneficiar secundar. Accesul acestui serviciu la rezultatul interceptărilor. Consecințe _____ 351
39. Înregistrarea convorbirilor de către lucrătorii de cercetare penală ai poliției judiciare din cadrul Direcției Generale Anticorupție. Transcrierea convorbirilor de către lucrătorii de poliție judiciară din cadrul Direcției Naționale Anticorupție _____ 362
40. Invocarea nulității interceptărilor telefonice și ambientale, întrucât nu au fost realizate exclusiv de Serviciul tehnic din cadrul Direcției Naționale Anticorupție, ci cu sprijinul logistic al Serviciului Român de Informații _____ 370
41. ¹ Neimplicarea Serviciului Român de Informații în activitățile de supraveghere tehnică. Suport tehnic asigurat de Direcția Operațiuni Speciale _____ 374
² Relevanța probatorie a proceselor-verbale de redare _____ 374
42. ¹ Probe obținute în urma supravegherii tehnice la care Serviciul Român de Informații și-a dat doar concursul tehnic. Menținere în proces _____ 379
² Mandat de interceptare și înregistrare a convorbirilor emis în temeiul Legii nr. 51/1991. Caracter definitiv. Inadmisibilitatea examinării într-o cauză penală _____ 379
43. Mandat de interceptare pus în executare de Direcția Generală de Informații și Protecție Internă. Activitate care nu contravine Deciziei nr. 51/2016 a Curții Constituționale _____ 401
44. Direcția de Informații și Protecție Internă. Structură autonomă în cadrul Ministerului Afacerilor Interne. Punerea în executare a mandatelor de supraveghere tehnică de către lucrători din cadrul acesteia. Excluderea probelor _____ 420
45. Direcția Operațiuni Speciale. Încadrare cu „lucrători specializați din cadrul poliției”. Legalitatea punerii în executare a mandatelor de supraveghere tehnică _____ 424

46.	Interceptări telefonice efectuate de lucrători de poliție din cadrul Direcției Operațiuni Speciale. Inaplicabilitatea Deciziei Curții Constituționale nr. 51/2016	427
47.	Punerea în executare a mandatelor de supraveghere tehnică. Lucrători din cadrul Direcției de Informații și Protecție Internă. Lipsa avizului de poliție judiciară și a competenței de a efectua anumite acte. Consecințe	428
48.	Interceptări realizate prin intermediul Direcției Operațiuni Speciale din cadrul Inspectoratului General al Poliției Române, în temeiul O.U.G. nr. 6/2016. Lipsa incidenței Deciziei Curții Constituționale nr. 26/2019	442
49.	Lucrători ai Direcției de Informații și Protecție Internă. Lipsa competenței de a pune în executare mandate de interceptare/supraveghere tehnică. Nulitate absolută	446
50.	Punerea în executare a măsurilor de supraveghere tehnică de către alte organe decât procurorul sau organele de cercetare penală ale poliției judiciare. Sancțiuni	454
51.	Ingerința în activitatea de punere în executare a mandatului de supraveghere tehnică a altor organe decât cele de urmărire penală. Excluderea probelor	464
52.	Competență materială și după calitatea persoanei a organului de urmărire penală. Obligația instanțelor în urma celor decise de Curtea Constituțională prin Decizia nr. 26/2019. Supraveghere tehnică încuviințată de Înalta Curte de Casație și Justiție în temeiul procedurii speciale prevăzute de Legea nr. 51/1991	476
53.	Asigurarea de către Serviciul Român de Informații a bunei funcționări a sistemului național de interceptare. Consecințe	483

Remus Iulian Popa

Procuror la Direcția de Investigare a Infracțiunilor
de Criminalitate Organizată și Terorism

**Efectele deciziilor Curții
Constituționale asupra activităților
de supraveghere tehnică**

Practică judiciară

Editura
Hamangiu
2021

CAPITOLUL I. SCURTE CONSIDERAȚII INTRODUCTIVE

Prin **Decizia nr. 51 din 16 februarie 2016 a Curții Constituționale a României**^[1], a fost admisă excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 142 alin. (1) CPP, reținându-se, în esență, că sintagma „alte organe specializate ale statului” din cuprinsul textului criticat nu îndeplinește condițiile de claritate, precizie și previzibilitate, nepermițând destinatarilor legii penale să înțeleagă care sunt aceste organe abilitate să realizeze măsuri cu un grad ridicat de intruziune în viața privată a persoanelor.

În motivarea sa, Curtea a arătat că nicio reglementare din legislația națională, cu excepția dispozițiilor art. 142 alin. (1) CPP, nu conține vreo normă care să consacre expres competența unui organ al statului, în afara organelor de urmărire penală, de a efectua interceptări, respectiv de a pune în executare un mandat de supraveghere tehnică, aceste organe specializate ale statului nefiind definite nici în mod expres și nici în mod indirect în cuprinsul Codului de procedură penală.

Instanța de contencios constituțional a mai arătat că standardul constituțional de protecție a vieții intime, familiale și private și a secretului corespondenței impune ca limitarea acestora să se realizeze într-un cadru normativ care să stabilească expres, într-un mod clar, precis și previzibil care sunt organele abilitate să efectueze operațiuni ce constituie ingerințe în sfera protejată a drepturilor, apreciind ca fiind justificată opțiunea legiuitorului ca mandatul de supraveghere tehnică să fie pus în executare de procuror și de organele de cercetare penală, care sunt organe judiciare conform art. 30 CPP, sau de către lucrători specializați din cadrul poliției, în condițiile în care aceștia pot obține avizul de poliție judiciară, în conformitate cu art. 55 alin. (5) CPP.

În conformitate cu art. 147 alin. (4) din Constituția României, „Deciziile Curții Constituționale se publică în Monitorul Oficial al României. De la data publicării, deciziile sunt general obligatorii și au putere numai pentru viitor”.

În același sens, potrivit art. 11 alin. (3) din Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale^[2], „Deciziile,

^[1] M. Of. nr. 190 din 14 martie 2016.

^[2] Republicată în M. Of. nr. 807 din 3 decembrie 2010.

hotărârile și avizele Curții Constituționale se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I. Deciziile și hotărârile Curții Constituționale sunt general obligatorii și au putere numai pentru viitor”.

Pe de altă parte, potrivit dispozițiilor art. 13 alin. (1) CPP, „Legea procesuală penală se aplică în procesul penal actelor efectuate și măsurilor dispuse, de la intrarea ei în vigoare și până în momentul ieșirii din vigoare, cu excepția situațiilor prevăzute în dispozițiile tranzitorii”.

Mai mult decât atât, din această perspectivă, trebuie amintit că legiuitorul a statuat și în alte situații tranzitorii procedurale faptul că actele de procedură trebuie analizate sub aspectul validității prin raportare la dispozițiile legale în vigoare la data îndeplinirii lor^[1].

În ceea ce privește efectele acestei decizii, în practica judiciară au apărut mai multe interpretări.

Astfel, **în cauzele judecate definitiv până la data publicării deciziei**, așa cum se arată în chiar considerentele acesteia, efectele nu se pot aplica, actele normative bucurându-se pe toată perioada lor de activitate de prezumția de constituționalitate.

Prin excepție, în ceea ce privește cauzele definitiv soluționate, decizia Curții poate constitui temei de revizuire în baza art. 453 alin. (1) lit. f) CPP. Având în vedere dispozițiile Deciziei nr. 126 din 3 martie 2016^[2], posibilitatea de a beneficia de efectele deciziei de admitere a Curții este necesar a fi circumscrisă sferei persoanelor care au declanșat acest control anterior momentului publicării acesteia.

În cauzele în curs de soluționare, apreciem că, până la momentul publicării deciziei în Monitorul Oficial, probele administrate rămân câștigate procesului penal ca urmare a efectelor *ex nunc* ale deciziei și a prezumției de constituționalitate de care se bucură pe toată perioada de activitate actul normativ criticat.

^[1] De exemplu, în art. 4 alin. (1) din Legea nr. 255/2013 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală (M. Of. nr. 515 din 14 august 2013), s-a prevăzut în mod clar și previzibil, conform principiului *tempus regit actum* (actele procedurale sunt guvernate de legea în vigoare la data emiterii lor), faptul că actele de procedură îndeplinite înainte de intrarea în vigoare a noului Cod de procedură penală, cu respectarea dispozițiilor legale în vigoare la data îndeplinirii lor, rămân valabile, cu excepțiile prevăzute de lege.

^[2] M. Of. nr. 185 din 11 martie 2016.

Această prezumție de constituționalitate, recunoscută de Curtea Constituțională în deciziile sale^[1], derivă din principiul legalității enunțat în art. 1 alin. (5) din Constituție, care, la rândul său, constituie fundament al procesului penal, asigurând desfășurarea procedurilor, în toate fazele lor, potrivit dispozițiilor prevăzute de lege.

Ca efect al principiului legalității, în procesul penal, sub aspect procedural, este aplicabil doar principiul de aplicare imediată a legii de procedură, fapt ce presupune că aceasta se aplică tuturor actelor efectuate în activitatea procesuală în perioada de timp în care este în vigoare.

Prin urmare, considerăm că procedeele probatorii efectuate anterior publicării deciziei nu pot fi criticate sub aspectul legalității, atât timp cât, la momentul efectuării lor, erau reglementate de dispoziții normative care au avut un caracter accesibil și care, beneficiind de prezumția de constituționalitate, s-au bucurat, până la proba contrară, și de caracter previzibil.

Este evident, așadar, că această prezumție de constituționalitate a actelor normative pe întreaga lor durată de activitate nu poate fi răsturnată decât în momentul publicării deciziei în Monitorul Oficial și că toate actele procesuale și procedurale efectuate până la acel moment cu respectarea întocmai a acestor norme sunt legale și rămân câștigate procesului penal.

De altfel, prezumția de constituționalitate a dispozițiilor legale care reglementau punerea în executare a măsurilor de supraveghere tehnică anterior intervenției Deciziei nr. 51 din 16 februarie 2016 a Curții Constituționale a fost avută în vedere de însăși instanța de judecată care sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 142 alin. (1) CPP, atunci când a menținut interceptările efectuate în cauză cu sprijinul Serviciului Român de Informații^[2].

În acest context, nu putem fi de acord cu opinia dezvoltată în practica unor instanțe, în sensul că efectele acestei decizii se pot

^[1] A se vedea Decizia Curții Constituționale nr. 895 din 17 decembrie 2015 (M. Of. nr. 84 din 4 februarie 2016).

^[2] Trib. București, s. pen., sent. nr. 2097 din 4 decembrie 2015, definitivă prin dec. nr. 393 din 14 martie 2017 a C.A. București, s. I pen., dosar nr. 52586/3/2011*, www.rolii.ro.

aplica inclusiv cu privire la procedeele probatorii efectuate deja până la momentul publicării, în cauze în curs de soluționare^[1].

Astfel cum am arătat, deciziile Curții Constituționale produc efecte numai pentru viitor, deci aplicarea lor retroactivă este exclusă, în acest context fiind lipsit de relevanță dacă în cauza pendinte a fost sau nu depășită faza camerei preliminare^[2]. Chiar și atunci când, aparent, un astfel de demers are loc, excepția nu este una veritabilă, efectele mai favorabile pentru trecut nedecurgând în mod direct din hotărârea instanței de contencios constituțional. În acest sens, dispozițiile art. 5 alin. (2) CP se referă expres la aplicarea retroactivă a dispozițiilor legale care au cuprins prevederi mai favorabile, în ipoteza declarării lor ca fiind neconstituționale, iar nu la decizia instanței de contencios constituțional însăși.

Este adevărat că au existat cazuri în care Curtea Constituțională a arătat că efectele unei decizii privind neconstituționalitatea unui text sunt aplicabile cauzelor aflate pe rol, chiar dacă, din punct de vedere procesual, se depășise momentul până la care acel text putea fi invocat, dar o asemenea interpretare nu a fost dată decât în cauzele în care textele analizate erau unele de drept substanțial, care permiteau aplicarea principiului constituțional al retroactivității legii penale mai favorabile^[3].

^[1] C.A. Constanța, s. pen., min. și fam., înch. din 14 noiembrie 2017, dosar nr. 3836/118/2016/a, nepublicată: „(...) motivarea judecătorului de cameră preliminară a caracterului legal al interceptărilor realizate anterior intrării în vigoare a noului Cod de procedură penală nu are acoperire legislativă. În consecință, se impun constatarea nulității și excluderea din materialul probator a tuturor înregistrărilor efectuate până la data de 1 februarie 2014, data intrării în vigoare a noului Cod de procedură penală. În ceea ce privește înregistrările efectuate după data intrării în vigoare a noului Cod de procedură penală, (...) vor putea fi luate în considerare numai în măsura în care se coroborează cu alte probe existente la dosarul cauzei”.

^[2] C.A. Constanța, s. pen., min. și fam., dec. nr. 58 din 20 ianuarie 2017, dosar nr. 4040/118/2015, www.rolii.ro.

^[3] Decizia nr. 1483 din 8 noiembrie 2011 (M. Of. nr. 853 din 2 decembrie 2011), prin care Curtea Constituțională a admis excepția de neconstituționalitate și a constatat că dispozițiile art. 320¹ CPP 1968 sunt neconstituționale în măsura în care înlătură aplicarea legii penale mai favorabile; Decizia nr. 932 din 14 decembrie 2006 (M. Of. nr. 42 din 19 ianuarie 2007), prin care s-a statuat că art. 10 alin. (1) teza I din Legea nr. 241/2005 pentru prevenirea și combaterea evaziunii fiscale se aplică, conform principiilor legii penale mai

Un astfel de **efect mediat** nu se poate produce în cazul deciziilor vizând normele procesuale penale, pentru că acestea nu retroactivează în forma modificată^[1]. Practic, în acest caz, efectele deciziei presupun o altă configurație a normei, aceasta urmând a fi aplicată conform regulilor generale în ceea ce privește caracterul ei: normă de drept substanțial, supusă principiului aplicării retroactive, atunci când are caracter mai favorabil, respectiv normă de drept procesual, supusă principiului aplicării imediate [art. 13 alin. (1) CPP], indiferent de caracterul său.

Așadar, ca efect al principiului legalității, în procesul penal, sub aspect procedural, **nu are aplicabilitate principiul *mitior lex***, care este specific doar în privința legii substanțiale, **fiind aplicabil numai principiul aplicării imediate a legii de procedură**, ce presupune că aceasta se aplică tuturor actelor efectuate și măsurilor dispuse în activitatea procesuală în perioada de timp în care este în vigoare. În materia legilor de procedură este aplicabil deci principiul *tempus regit actum*, fapt care presupune că orice modificare a legii procesuale va produce efecte doar cu privire la actele și măsurile efectuate sau dispuse ulterior intervenției legiuitorului, nu și în privința celor efectuate anterior acestui moment, chiar dacă ele nu se mai circumscriu cerințelor sau standardelor impuse de norma de modificare sau de abrogare.

Ca urmare, **probele administrate și actele efectuate potrivit dispozițiilor declarate neconstituționale, anterior publicării deciziilor Curții Constituționale vizând norme procesuale penale, rămân valabile** și produc aceleași efecte pe care le produceau anterior publicării deciziei^[2]. Atunci când Curtea Constituțională vorbește

favorabile, și raporturilor juridice penale născute înainte de intrarea sa în vigoare, motiv pentru care primul termen de judecată poate fi considerat cel imediat următor intrării în vigoare a legii.

^[1] C.A. Alba Iulia, s. pen., înch. nr. 133 din 30 octombrie 2018, dosar nr. 4184/107/2017/a1, nepublicată: „În ceea ce privește Decizia nr. 51/2016 a Curții Constituționale a României, astfel cum expres prevede însăși Constituția României, deciziile Curții Constituționale produc efecte numai pentru viitor. Întrucât interceptările în cauză au fost efectuate anterior publicării deciziei invocate, ele nu intră sub incidența acesteia, neexistând nicio cauză de nulitate a acestora”; C.A. Pitești, s. pen., min. și fam., înch. nr. 59/C/CC/CP din 9 iulie 2019, dosar nr. 38/90/2019/a1, nepublicată.

^[2] I.C.C.J., s. pen., dec. nr. 202/A din 6 iunie 2019, www.scj.ro: „În cazul în care Curtea Constituțională constată că o dispoziție de drept penal procesual este neconstituțională, aceasta își va înceta efectele juridice, în sensul că

despre aplicarea imediată a efectelor deciziei în cauzele aflate pe rolul instanțelor de judecată, are în vedere doar procedeele probatorii efectuate și probele administrate după momentul publicării deciziei, interpretarea acestei motivări trebuind evaluată prin raportare la caracterul *ex nunc* al efectelor deciziilor Curții Constituționale^[1] și la efectele pentru viitor ale normelor procesuale penale.

actele procedurale și procesuale nu vor mai putea fi efectuate în conformitate cu aceasta. Prin urmare, și în acest caz decizia Curții Constituționale va produce efecte inclusiv cu privire la fapte săvârșite anterior publicării sale, dar doar cu privire la actele procesuale și procedurale efectuate după acest moment. (...) dispozițiile de drept procesual penal reglementează condițiile și termenele de efectuare a măsurilor și actelor procesuale și procedurale, astfel încât decizia Curții Constituționale va produce efecte pentru viitor, în sensul că norma constatată neconstituțională nu va mai putea constitui baza legală **pentru efectuarea pe viitor** a măsurilor și actelor procesuale și procedurale” (s.n.).

[1] C.A. Iași, s. pen. și min., înch. din 9 octombrie 2019, dosar nr. 8056/99/2015, nepublicată; „În opinia instanței, a da efect retroactiv Deciziei nr. 51/2016 a Curții Constituționale încalcă și dispozițiile acesteia, care prevăd că, «pe toată perioada de activitate a unui act normativ, acesta se bucură de prezumția de constituționalitate». Interpretarea că Decizia nr. 51/2016 a Curții Constituționale, prin mențiunile cuprinse în parag. 52, ar lărgi sfera de aplicare, respectiv prin exemplificarea situațiilor în care aceasta nu este aplicabilă, *per a contrario* fiind aplicabilă tuturor celorlalte situații, nu poate fi acceptată, fiind cunoscute efectele unei decizii a Curții Constituționale, precum și momentul de la care aceasta se aplică. Analizând semantic parag. 52 al Deciziei nr. 51/2016 a Curții Constituționale, se reține că sintagma «pe toată perioada de activitate a unui act normativ, acesta se bucură de prezumția de constituționalitate» este plasată între virgule, ceea ce reprezintă o aserțiune având efect în privința tuturor actelor emise anterior acestei decizii”; C.A. Bacău, s. pen., min. și fam., dec. nr. 799 din 27 iunie 2019, dosar nr. 2298/110/2016, www.rolii.ro; Trib. București, s. pen., înch. din 31 august 2016, definitivă prin înch. nr. 534/CP din 29 noiembrie 2016 a C.A. București, s. I pen., dosar nr. 11602/3/2016/a1, nepublicate; C.A. Alba Iulia, s. pen., dec. nr. 77/CP din 7 iunie 2016, dosar nr. 1085/97/2016/a1, nepublicată, prin care a fost admisă contestația Direcției de Investigare a Infracțiunilor de Criminalitate Organizată și Terorism și au fost înlăturate dispozițiile privind excluderea probelor administrate în cursul urmăririi penale și obținute prin procedeul probatoriu al supravegherii tehnice până la data publicării Deciziei nr. 51/2016 a Curții Constituționale; C.A. Constanța, s. pen., min. și fam., înch. din 21 iunie 2016, dosar nr. 4433/91/2010, nepublicată; Trib. Iași, s. pen., înch. din

În acest sens este și parag. 52 al Deciziei nr. 51 din 16 februarie 2016, Curtea Constituțională reamintind caracterul *erga omnes* și pentru viitor al deciziilor sale, prevăzut la art. 147 alin. (4) din Constituție. Aceasta înseamnă că, pe toată perioada de activitate a unui act normativ, acesta se bucură de prezumția de constituționalitate, astfel încât decizia nu se va aplica în privința cauzelor definitiv soluționate până la data publicării sale, aplicându-se însă, în mod corespunzător, în cauzele aflate pe rolul instanțelor de judecată^[1]. Modul în care decizia se aplică în cauzele aflate pe rol nu poate fi decât cel conform celor menționate mai sus, respectiv ținând cont de natura normelor interpretate – norme de procedură penală, supuse aplicării imediate și fără efecte pentru trecut, în privința actelor deja efectuate. O altă interpretare ar contrazice chiar prezumția de constituționalitate de care se bucură actul normativ pe perioada sa de activitate, când au fost efectuate actele de procedură. Prin urmare, aplicarea deciziei **în cauzele aflate pe rolul instanțelor de judecată** nu poate viza decât acele cauze în care s-au dispus măsuri de supraveghere tehnică în noua configurație a normei procesuale, după publicarea deciziei.

De altfel, această interpretare decurge și din referirea la parag. 28 din Decizia nr. 895 din 17 decembrie 2015. Astfel, Curtea a arătat că această decizie nu se va aplica în privința procedurilor de executare silită încuviințate până la data publicării sale, aplicându-se, în schimb, în privința contestațiilor la executare formulate împotriva încheierii de încuviințare a executării silite date de executorul judecătoresc aflate pe rolul instanțelor judecătorești la data publicării deciziei. Față de cele arătate, rezultă că instanța de contencios constituțional a dorit să sublinieze faptul că, începând cu data publicării în Monitorul Oficial a deciziei sale, competența altor organe specializate în materia punerii în executare a mandatelor de supraveghere tehnică emise de judecătorul de drepturi și libertăți încetează.

Prin urmare, cu referire la Decizia nr. 51 din 16 februarie 2016, aplicând *mutatis mutandis* mecanismul concret descris prin Decizia nr. 895 din 17 decembrie 2015, dispozițiile celei dintâi nu se vor aplica în privința mandatelor de supraveghere tehnică/interceptărilor

26 septembrie 2016, definitivă prin înch. nr. 60 din 31 octombrie 2016 a C.A. Iași, s. pen. și min., dosar nr. 3506/99/2016/a1, nepublicate.

^[1] A se vedea Decizia Curții Constituționale nr. 895 din 17 decembrie 2015, precitată, parag. 28.

deja efectuate până la data publicării sale^[1]. Orice altă interpretare constituie o adăugare la legea constituțională, denaturând sensul art. 147 alin. (4) din Constituție și îndepărtându-l de la scopul pentru care a fost creat.

Cu privire la **punerea în executare a măsurilor de supraveghere tehnică efectuate în temeiul Codului de procedură penală din 1968**, Curtea Constituțională a pronunțat Decizia nr. 691 din 8 noiembrie 2018^[2], prin care, respingând ca inadmisibilă excepția de neconstituționalitate, a reținut că Decizia nr. 51 din 16 februarie 2016 nu este aplicabilă *mutatis mutandis* și în ceea ce privește dispozițiile art. 91² alin. (1) CPP 1968^[3]. Această decizie a confirmat jurisprudența anterioară a Curții Constituționale în materie^[4], practica instanțelor de judecată dezvoltându-se în același sens^[5].

Aceleași argumente privind prezumția de constituționalitate a textelor de lege criticate și a neretroactivității efectelor deciziilor Curții

^[1] C.A. Bacău, s. pen., min. și fam., dec. nr. 799 din 27 iunie 2019, precitată; Trib. Argeș, s. pen., înch. din 14 martie 2018, definitivă prin înch. nr. 41/C/CC/CP din 20 aprilie 2018 a C.A. Pitești, s. pen., min. și fam., dosar nr. 8524/109/2017/a1*, nepublicate; Trib. Botoșani, s. pen., înch. nr. 34 din 10 aprilie 2017, definitivă prin înch. nr. 26 din 8 mai 2017 a C.A. Suceava, s. pen. și min., dosar nr. 620/40/2017/a1, nepublicate.

^[2] M. Of. nr. 130 din 19 februarie 2019.

^[3] În același sens, Decizia nr. 734 din 23 noiembrie 2017 (M. Of. nr. 352 din 23 aprilie 2018), Decizia nr. 779 din 28 noiembrie 2017 (M. Of. nr. 439 din 24 mai 2018), Decizia nr. 820 din 12 decembrie 2017 (M. Of. nr. 353 din 23 aprilie 2018) și Decizia nr. 348 din 17 martie 2009 (M. Of. nr. 262 din 22 aprilie 2009).

^[4] Prin Decizia nr. 92 din 27 februarie 2014 (M. Of. nr. 370 din 20 mai 2014) și prin Decizia nr. 473 din 27 iunie 2017, parag. 22 (M. Of. nr. 987 din 12 decembrie 2017) – decizii referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 91² alin. (5) CPP 1968 –, Curtea a reținut că legiuitorul ordinar a reglementat în detaliu, în Secțiunea V¹ din Codul de procedură penală din 1968, procedura referitoare la interceptările și înregistrările audio sau video, Legea nr. 281/2003, Legea nr. 356/2006, O.U.G. nr. 60/2006 și Legea nr. 202/2010 contribuind, rând pe rând, la instituirea unor proceduri de natură să confere un plus de garanții împotriva arbitrarului organelor de anchetă.

^[5] C.A. Pitești, s. pen., min. și fam., înch. nr. 59 din 9 iulie 2019, dosar nr. 38/90/2019/a1, nepublicată; C.A. Ploiești, s. pen., min. și fam., înch. din 22 noiembrie 2016, dosar nr. 1290/114/2016/a1, nepublicată; C.A. Constanța, s. pen., min. și fam., înch. din 21 iunie 2016, precitată.

Constituționale sunt valabile și în cazul invocării **Deciziei nr. 302 din 4 mai 2017**^[1].

În această decizie, Curtea Constituțională a constatat că, prin eliminarea din categoria nulităților absolute a nerespectării dispozițiilor referitoare la competența materială și după calitatea persoanei a organului de urmărire penală, legiuitorul nu și-a îndeplinit obligația ce decurge din respectarea principiului legalității, ceea ce contravine art. 1 alin. (3) și (5) și art. 21 alin. (3) din Constituție, și, pe cale de consecință, a statuat că soluția legislativă cuprinsă în dispozițiile art. 281 alin. (1) lit. b) CPP, care nu reglementează în categoria nulităților absolute încălcarea dispozițiilor referitoare la competența materială și după calitatea persoanei a organului de urmărire penală, este neconstituțională.

În motivarea soluției, Curtea a arătat, în esență, că nu poate fi acceptat ca un parchet ierarhic inferior să efectueze sau să supravegheze urmărirea penală în cauze care, potrivit legii, sunt date în competența unui parchet ierarhic superior (parag. 48) și că înființarea unor structuri specializate presupune și o anumită competență specializată a acestora, strict determinată de lege, astfel că efectuarea sau supravegherea urmăririi penale în cauze care excedează acestei competențe determină o deturnare a scopului normelor legale ce au stat la baza înființării acestor structuri specializate (parag. 51). Curtea a mai observat că, deși există modificări ale normelor ce guvernează urmărirea penală și implicit a competenței de realizare a acesteia, respectivele modificări nu au determinat o diminuare a importanței acestei faze procesuale și nici a rolului pe care organul de urmărire penală îl ocupă în cadrul procesului penal, astfel încât să se desprindă o justificare rezonabilă a eliminării din categoria nulităților absolute a nerespectării dispozițiilor referitoare la competența materială și după calitatea persoanei a organului de urmărire penală (parag. 52).

Din cele arătate mai sus rezultă o serie de **concluzii** cu privire la problema în discuție. Toate acestea pornesc de la principiul potrivit căruia actele îndeplinite cu respectarea normelor în vigoare la data efectuării lor rămân valabile și în cazul intervenirii unei modificări legislative în ceea ce privește modalitatea de efectuare a acestora. În plus, trebuie avut în vedere și principiul potrivit căruia deciziile Curții Constituționale sunt obligatorii numai pentru viitor, de la momentul

^[1] M. Of. nr. 566 din 17 iulie 2017.

publicării lor în Monitorul Oficial. Cele reținute în parag. 52 al Deciziei Curții Constituționale nr. 51 din 16 februarie 2016 nu contravin acestor principii, referirea la cauzele aflate pe rol vizând modalitatea de punere în executare a mandatului de supraveghere tehnică ulterior publicării deciziei, iar nu posibilitatea de a invoca nelegalitatea activităților de supraveghere tehnică deja efectuate anterior publicării deciziei.

Prin urmare, punerea în aplicare a mandatelor de supraveghere tehnică de către organele specializate ale statului, anterior publicării Deciziei Curții Constituționale nr. 51 din 16 februarie 2016, îndeplinește exigențele de legalitate, prevederile art. 142 alin. (1) CPP, în forma în vigoare la acel moment, bucurându-se de prezumția de constituționalitate.

Cu privire la interceptările și înregistrările efectuate sub imperiul Codului de procedură penală anterior, cu sprijinul organelor specializate ale statului, acestea sunt legal efectuate, având în vedere diferența dintre administrarea mijlocului de probă^[1] și acordarea suportului tehnic în acest sens, distincție semnalată în considerentele **Deciziei Curții Constituționale nr. 779 din 28 noiembrie 2017**, în cuprinsul căreia Curtea a reținut că sintagma „alte organe specializate ale statului” din dispozițiile art. 142 alin. (1) noul CPP nu vizează persoanele care sunt chemate să dea concurs tehnic^[2] la executarea măsurilor de supraveghere.

Curtea a arătat în cuprinsul acestei decizii și că în Decizia nr. 51 din 16 februarie 2016 și-a fundamentat soluția din perspectiva persoanelor care pun în executare mandatul de supraveghere tehnică, iar nu din

^[1] Se arată în motivarea Deciziei Curții Constituționale nr. 51/2016 că legea procesuală penală delimitează conceptual trei noțiuni: probă, mijloc de probă și procedeu probatoriu, statuându-se că o probă nu poate fi obținută legal decât dacă și procedeu probatoriu prin care este obținută proba este legal (parag. 30).

^[2] C.A. București, s. I pen., înch. nr. 15 din 10 ianuarie 2019, dosar nr. 47203/3/2016/a1, nepublicată: „Înregistrările telefonice au fost realizate din punct de vedere tehnic de către ofițeri din cadrul Serviciului Român de Informații, care au asigurat doar suportul logistic, actele de urmărire penală, de concretizare a autorizațiilor de interceptare, și procesele-verbale de redare a acestor convorbiri și comunicări telefonice fiind întocmite, în conformitate cu prevederile art. 91³ CPP anterior, în vigoare în anul 2012-2013, de către ofițerii de poliție judiciară în baza solicitărilor și ordonanțelor de delegare emise de procurorul de caz”.

perspectiva persoanelor care asigură suportul tehnic pentru realizarea activității de supraveghere tehnică (parag. 32).

S-a mai reținut în motivare, referitor la suportul tehnic pentru realizarea respectivei activități de supraveghere, că, sub imperiul vechiului Cod de procedură penală – ca, de altfel, și sub cel al noului cod, acesta era asigurat de persoane fără atribuții de cercetare penală, în limitele competențelor lor, motiv pentru care dispozițiile art. 91² alin. (1) teza a doua CPP 1968 impuneau persoanelor chemate să dea concurs tehnic la interceptări și înregistrări obligația de a păstra secretul operațiunii efectuate, încălcarea acestei obligații fiind pedepsită penal, așa cum prevede și noul Cod de procedură penală în cuprinsul dispozițiilor art. 142 alin. (3) (parag. 33).

Ca urmare, efectuarea înregistrărilor și interceptărilor sub imperiul Codului de procedură penală anterior, cu sprijinul organelor specializate ale statului, nu poate genera o discuție cu privire la încălcarea normelor de competență a organelor de urmărire penală decât în măsura în care a fost depășită sfera concursului tehnic și s-au efectuat activități de punere în executare a măsurii, deci acte de urmărire penală.

Pe cale de consecință, dincolo de argumentul că Decizia Curții Constituționale nr. 302 din 4 mai 2017 are în vedere distincțiile privind competența după materie și calitatea persoanelor a parchetelor, iar nu competența organelor chemate să asigure suportul tehnic în executarea mandatului de supraveghere tehnică, nu poate trece neobservat faptul că efectele prin care s-a lărgit sfera nulităților absolute nu pot crea o extindere în timp mai mare decât a unei norme de modificare a legii.

Astfel, efectele acesteia nu pot conduce la nulitatea actelor procedurale întocmite legal sub imperiul legii până la publicarea deciziei instanței de contencios constituțional, întrucât, pe de o parte, s-ar încălca principiul statuat de art. 147 alin. (4) din Constituția României, iar, pe de altă parte, s-ar nesocoti coerența normelor procedurale apreciate din perspectiva principiului legalității în reglementarea dată de art. 13 alin. (1) CPP, în sensul că legea procesuală penală se aplică doar pentru viitor, adică doar pentru actele și măsurile efectuate sau dispuse sub incidența sa^[1].

Efectele se aplică, deci, situațiilor juridice născute în perioada de activitate a normei de drept procesual, nu și actelor și măsurilor

^[1] I.C.C.J., s. pen., dec. nr. 202/A din 6 iunie 2019, precitată.

efectuate anterior intrării în vigoare a acesteia, indiferent dacă, în raport de noile standarde, ele ar satisface sau nu exigențele legii noi.

Prin **Decizia nr. 26 din 16 ianuarie 2019**^[1], instanța de contencios constituțional a stabilit, cu majoritate de voturi, la pct. 3 din dispozitiv: „Înalta Curte de Casație și Justiție și celelalte instanțe judecătorești, precum și Ministerul Public – Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție și unitățile subordonate vor verifica, în cauzele pendinte, în ce măsură s-a produs o încălcare a dispozițiilor referitoare la competența materială și după calitatea persoanei a organului de urmărire penală și vor dispune măsurile legale corespunzătoare”.

Argumentele arătate sunt valabile și în cazul invocării efectelor Deciziei Curții Constituționale nr. 26 din 16 ianuarie 2019, cu mențiunea că incidența acestei decizii este condiționată de aplicarea sau nu, în concret, în cauza pendinte, a Protocolului de colaborare între Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție și Serviciul Român de Informații, lipsa punerii acestuia în practică conducând, inevitabil, la inaplicabilitatea în speță a deciziei menționate.

Totodată, raționamentul este aplicabil *mutatis mutandis* și în cazul deciziilor pronunțate de Curtea Constituțională în materia interceptărilor efectuate în baza unui mandat de siguranță națională, inclusiv în privința **Deciziei nr. 55 din 4 februarie 2020**^[2], prin care s-a admis excepția de neconstituționalitate și s-a constatat că dispozițiile art. 139 alin. (3) teza finală CPP sunt constituționale în măsura în care nu privesc înregistrările rezultate ca urmare a efectuării activităților specifice culegerii de informații care presupun restrângerea exercițiului unor drepturi sau libertăți fundamentale ale omului desfășurate cu respectarea prevederilor legale, autorizate potrivit Legii nr. 51/1991.

Concluzia care se desprinde din cele de mai sus este că mijloacele de probă administrate anterior publicării în Monitorul Oficial a deciziilor de neconstituționalitate enumerate rămân câștigate cauzei, ca efect al dispozițiilor art. 147 alin. (4) din Constituția României și din perspectiva respectării principiului legalității în reglementarea dată de art. 13 alin. (1) CPP, orientarea practicii judiciare fiind, în majoritate, în același sens.

^[1] M. Of. nr. 193 din 12 martie 2019.

^[2] M. Of. nr. 517 din 17 iunie 2020.

CAPITOLUL AL II-LEA. PRACTICĂ JUDICIARĂ

I. ¹Aplicarea în timp a legii de procedură penală. Activitate procesuală realizată conform legii în vigoare la momentul efectuării sale. Valabilitate

² Mandat de supraveghere tehnică pus în executare de către serviciile de informații, în baza autorizării judecătorului, în temeiul unui text de lege ce se bucură de prezumția de constituționalitate. Menținerea probelor rezultate din supravegherea tehnică

CPP, art. 13 alin. (1), art. 142 alin. (1)

1. Legea de procedură penală se supune principiului *tempus regit actum* [art. 13 alin. (1) CPP], fără a retroactiva sau ultraactiva, ceea ce presupune că o activitate procesuală este și rămâne valabilă dacă a fost realizată conform legii în vigoare la momentul efectuării sale, neputând fi anulată dacă legea se modifică sau se abrogă ulterior.

2. Decizia de excludere a probelor rezultate din supravegherea tehnică nu poate avea ca temei exclusiv împrejurarea declarării ca neconstituționale a dispozițiilor art. 142 alin. (1) teza finală CPP, atâta vreme cât punerea în executare a mandatului de supraveghere tehnică de către serviciile de informații s-a făcut în baza autorizării judecătorului și la solicitarea procurorului, întemeiată pe o normă juridică ce se bucura la acel moment de prezumția de constituționalitate.

*C.A. București, s. I pen., dec. nr. 393 din 14 martie 2017,
www.rolii.ro*

Prin încheierea din 19 mai 2015, Tribunalul București, Secția I penală, a dispus, în baza art. 29 alin. (4) din Legea nr. 47/1992, republicată, admiterea cererilor inculpaților N.Z., N.N., H.S.M. și sesizarea Curții Constituționale pentru a decide asupra excepției de neconstituționalitate a art. 142 alin. (1) CPP. Pentru a dispune astfel, instanța a reținut că, în ședința publică din 15 mai 2015, inculpații N.Z., N.N., H.S.M., prin apărător ales, au formulat excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 142 alin. (1) noul CPP. S-a

reținut că inculpații au considerat că excepția de neconstituționalitate invocată are legătură cu obiectul cauzei, având în vedere că, în situația în care textul de lege criticat va fi declarat neconstituțional, toate interceptările și înregistrările efectuate în cursul urmăririi penale vor fi lovite de nulitate absolută, fiind efectuate în baza unui text de lege neconstituțional.

Art. 142 alin. (1) noul CPP reglementează punerea în executare a mandatului de supraveghere tehnică, ce poate fi efectuată, la dispoziția procurorului, și de alte organe specializate ale statului. Practic, textul preia legislația anterioară, ce consacră rolul Serviciului Român de Informații de singur operator legal în ceea ce privește concursul tehnic în materia interceptărilor. De altfel, art. 91² alin. (1) teza a II-a CPP 1968 prevedea noțiunea de „persoane care sunt chemate să dea concurs tehnic la interceptări și înregistrări”.

S-a constatat că, în cauză, în cursul urmăririi penale, interceptarea comunicațiilor și a altor tipuri de comunicări la distanță a fost efectuată la dispoziția Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, Direcția de Investigare a Infracțiunilor de Criminalitate Organizată și Terorism, de Serviciul Român de Informații.

Încadrarea în exigențele constituționale a unui text de lege, în vigoare, ce vizează administrarea probelor în cursul urmăririi penale a inculpaților din cauză „are legătură cu soluționarea cauzei” în sensul art. 29 alin. (1) din Legea nr. 47/1992. Totodată, prevederile art. 142 alin. (1) noul CPP nu au fost constatate ca fiind neconstituționale printr-o decizie anterioară a Curții Constituționale.

S-a mai arătat că inculpații au apreciat că serviciile de informații nu pot avea competența de a efectua acte de procedură în procesul penal, actele de interceptare și înregistrare a convorbirilor în cauzele penale neputând fi efectuate de Serviciul Român de Informații, precum și faptul că nu exista garanții de independență și imparțialitate, iar prevederile aplicabile interceptărilor telefonice nu indică cu suficientă claritate necesitatea instituirii unui sistem de supraveghere secretă.

Instanța a reținut că Decizia nr. 410/2008 și Decizia nr. 962/2009 ale Curții Constituționale au stabilit încadrarea în exigențele constituționale a dispozițiile art. 91¹ și art. 91² CPP 1968. S-a mai arătat că susținerile privind lipsa garanțiilor procedurale privind respectarea dreptului la un proces echitabil nu sunt întemeiate, precum și faptul că textul legal criticat prevede suficiente garanții, prin reglementarea în detaliu a justificării emiterii autorizației, a condițiilor și modalităților de efectuare

a înregistrărilor, a instituirii unor limite cu privire la durata măsurii, a consemnării și certificării autenticității convorbirilor înregistrate, a redării integrale a acestora și a definirii persoanelor supuse interceptării. Instanța a reținut, totodată, că aceste argumente își păstrează valabilitatea în condițiile noului Cod de procedură penală, precum și faptul că Serviciul Român de Informații doar efectuează din punct de vedere tehnic interceptarea, consemnarea și inclusiv redarea interceptării activității de supraveghere tehnică fiind efectuate de procuror sau organul de cercetare penală. În acest sens, nu există un sistem de supraveghere secretă, evaluarea probei fiind stabilită potrivit atribuțiilor de organele judiciare.

Prin sentința nr. 2097 pronunțată în ședința publică din 4 decembrie 2015, Tribunalul București a reținut că, prin rechizitoriul din 6 iulie 2011 al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, Direcția de Investigare a Infracțiunilor de Criminalitate Organizată și Terorism, Structura Centrală, s-a dispus trimiterea în judecată a inculpaților O.H., K.Y., A.F., N.Z., N.N., H.S.M., I.Z., Y.R., K.R. (fost G.R.K.M.H.), K.M., E.R.A., pentru săvârșirea infracțiunilor de crimă organizată și spălare de bani, și G.Z., pentru săvârșirea infracțiunilor de evaziune fiscală și spălare de bani.

În fapt, s-a reținut, în esență, că inculpații, în perioada 2005-2006, au desfășurat în mod organizat, pe teritoriul României și la nivel internațional, activități specifice de spălare a banilor printr-un sistem de transfer, respectiv colectarea sumelor de bani de la cetățeni de origine chineză și turcă, obținuți din contrabandă și evaziune fiscală, pe care îi schimbau în mod ilegal cu ajutorul unor persoane care fie dețin la vedere case de schimb valutar, fie nici măcar nu dețin astfel de case de schimb valutar, dar dispun de suficiente resurse financiare pe care le rulează pe piața neagră financiară, după care sumele sunt transferate, în numerar, prin curieri care pleacă din România cu destinația Turcia, de unde sunt transferați în altă țară.

În ceea ce privește cererile de excludere a probelor, instanța a constatat că s-au invocat nulitatea autorizațiilor de interceptare a convorbirilor telefonice, nulitatea convorbirilor telefonice interceptate, prelucrate și traduse, nulitatea procesului-verbal din 1 iunie 2006 de redare a înregistrărilor audio-video, nulitatea raportului de constatare tehnico-științifică întocmit de specialistul Ș.R., nulitatea procesului-verbal din 11 ianuarie 2007 prin care s-a dispus efectuarea de acte premergătoare, nulitatea tuturor actelor premergătoare realizate de Serviciul Român

de Informații până la 26 mai 2006 și nulitatea procesului-verbal din 26 mai 2006.

De asemenea, s-a solicitat înlăturarea din ansamblul probator a declarațiilor învinuitorilor și inculpațiilor legate de fapte dovedite exclusiv cu interceptări telefonice, a proceselor-verbale de identificare a identității titularilor posturilor telefonice care i-au apelat pe inculpați, a declarațiilor martorilor audiați în legătură cu convorbirile telefonice purtate cu inculpații și a convorbirilor telefonice purtate de avocatul C.V. cu inculpații, precum și a interceptărilor, înscrisurilor și martorilor audiați cu referire la inculpatul decedat K.M.H.T.

S-a mai arătat că interceptarea convorbirilor telefonice nu s-a făcut de către organul de urmărire penală, ci de către Serviciul Român de Informații, care nu putea proceda la înregistrarea convorbirilor telefonice, acestea făcându-se în baza unui protocol interinstituțional ce încalcă Legea nr. 51/1991 privind siguranța națională.

Potrivit art. 4 alin. (2) din Legea nr. 255/2013, „Nulitatea oricărui act sau oricărei lucrări efectuate înainte de intrarea în vigoare a legii noi poate fi invocată numai în condițiile Codului de procedură penală”. De asemenea, art. 4 alin. (1) din Legea nr. 255/2013 prevede că „Actele de procedură îndeplinite înainte de intrarea în vigoare a Codului de procedură penală cu respectarea dispozițiilor legale în vigoare la data îndeplinirii lor rămân valabile, cu excepțiile prevăzute de lege”.

În acest sens, inculpații au invocat nulitatea relativă a actelor de urmărire penală/premergătoare și au solicitat excluderea uneia sau a mai multor probe administrate cu încălcarea legii, precum și a probelor derivate.

Instanța a reținut că rapoartele de constatare-tehnico științifică efectuate în cursul urmăririi penale sunt opinii referitor la „sensul” și interpretarea proceselor-verbale de redare a interceptărilor telefonice, precum și a tranzacțiilor relevate de acestea. Evaluarea probatorie a acestora va avea în vedere criteriile stabilite la art. 103 noul CPP, instanța urmând a stabili dacă sumele menționate au legătură cu inculpații și faptele din dosar.

Respingerea unei cereri de efectuare a unei expertize (sau alta probă) nu constituie un caz de nulitate relativă, procurorul fiind „stăpânul” urmăririi penale sub aspectul oportunității.

În cauză, interceptările autorizate de instanța competentă au fost efectuate și redate de Serviciul Român de Informații (inclusiv prin traducere), într-o materie ce excedează siguranței naționale. Art. 91²

alin. (1) teza I CPP 1968 prevedea foarte clar că „Procurorul procedează personal la interceptările și înregistrările prevăzute de art. 91¹ sau poate dispune ca acestea să fie efectuate de organul de cercetare penală”. Instanța a constatat că modul de efectuare și redare a interceptărilor de către Serviciul Român de Informații nu ridică dubii în ceea ce privește caracterul lor real, fiind efectuate în mod profesionist.

Jurisprudența anterioară noului Cod de procedură penală a consacrat rolul Serviciului Român de Informații de singur operator legal în ceea ce privește concursul tehnic în materia interceptărilor, având în vedere că printr-o opțiune tacită a puterii executive și legislative (prin comisia parlamentară de control) era singurul deținător al infrastructurii în domeniu. Mai mult, unele traduceri din limbi orientale, persană, zaza, kurdă, puteau fi făcute cu celeritate de specialiști ai Serviciului Român de Informații. Astfel, unele instanțe l-au asimilat, în mod discutabil totuși, noțiunii de „persoane care sunt chemate să dea concurs tehnic la interceptări și înregistrări”, prevăzută de art. 91² alin. (1) teza a II-a CPP 1968.

Există hotărâri ale Consiliului Suprem de Apărare a Țării și proto-coale interinstituționale în domeniu, care însă nu pot fi decât acte în executarea legii și nu o pot completa. În acest sens, în raport de cerințele legii, există serioase neregularități.

Totuși, instanța a considerat că nu sunt îndeplinite condițiile unei vătămări de neînlăturat altfel decât prin nulitatea acestor mijloace de probă administrate, neexistând un caz de nulitate relativă în baza art. 282 alin. (1) noul CPP. Astfel, procesele-verbale de redare sunt certificate pentru autenticitate de către procurorul care a supravegheat urmărirea penală în cauză, în sensul art. 91³ CPP 1968. În plus, evaluarea probei a fost stabilită potrivit atribuțiilor de organele judiciare, neexistând indicii de „conducere” a anchetei de către Serviciul Român de Informații.

De altfel, cu excepția art. 102 alin. (1), art. 89 alin. (2), precum și a art. 190 alin. (5) noul CPP, legislația procesuală penală nu prevede excluderea *in abstracto*, automată a oricărei probe administrate nelegal; nu orice încălcare a unei prevederi legale atrage excluderea probei nelegale, ci numai acelea care reprezintă o încălcare substanțială și semnificativă a legii, dacă prin aceasta se aduce atingere caracterului echitabil al procesului penal prin vătămarea drepturilor părților, care nu poate fi înlăturată altfel. Acest aspect de neregularitate nu se constată în privința procesului-verbal din 11 ianuarie 2006 prin care

s-a dispus efectuarea de acte premergătoare. Deși se face referire la „informațiile deținute, obținute prin mijloace specifice”, nu rezultă că sursa acestora ar fi de la Serviciul Român de Informații, delegarea ofițerilor de poliție judiciară din I.G.P.R. fiind făcută cu respectarea art. 224 alin. (1), (2) CPP 1968.

În consecință, instanța a respins, ca nefondate, cererile de excludere a probelor formulate în cauză.

Prin decizia nr. 393 pronunțată în ședința publică din 14 martie 2017, Curtea de Apel București, Secția I penală, a respins, ca neîntemeiate, criticile inculpaților, fundamentate pe Decizia Curții Constituționale nr. 51/2016.

În esență, Curtea a arătat că nu poate reține criticile inculpaților cu privire la nelegalitatea realizării supravegherii tehnice ca procedeu probatoriu și a proceselor-verbale de redare a înregistrărilor audio efectuate de către Serviciul Român de Informații, critici fundamentate pe Decizia Curții Constituționale nr. 51/2016. Astfel, prin această s-a constatat neconstituționalitatea sintagmei „ori de alte organe specializate ale statului” din cuprinsul dispozițiilor art. 142 alin. (1) noul CPP. Însă, inculpații din prezenta cauză penală nu au fost interceptați în baza prevederilor art. 142 alin. (1) noul CPP, prevederi care nu erau în vigoare la data efectuării interceptărilor, dar care au fost declarate neconstituționale. Inculpații din prezenta cauză penală au fost interceptați în baza prevederilor art. 91¹ și art. 91² CPP 1968, deci în temeiul unei norme legale care se bucura la acel moment, anterior intervenției Deciziei nr. 51/2016 a Curții Constituționale, de prezumția de constituționalitate. De altfel, printr-o jurisprudență constantă^[1], instanța de contencios constituțional a respins excepțiile de neconstituționalitate a prevederilor art. 91¹ și art. 91² CPP 1968, statuând că acestea sunt în deplin acord cu principiile și valorile constituționale.

Potrivit art. 4 alin. (1) din Legea nr. 255/2013 de punere în aplicare a noului Cod de procedură penală, „Actele de procedură îndeplinite înainte de intrarea în vigoare a Codului de procedură penală, cu respectarea dispozițiilor legale în vigoare la data îndeplinirii lor, rămân valabile, cu excepțiile prevăzute de prezenta lege”. Deci, legea de procedură penală se supune principiului *tempus regit actum* prevăzut în conținutul art. 13 alin. (1) CPP, fără a retroactiva sau ultraactiva, ceea ce presupune că o activitate procesuală este și rămâne valabilă

^[1] A se vedea Deciziile Curții Constituționale nr. 410/2008 și nr. 962/2009.

dacă a fost realizată conform legii în vigoare la momentul efectuării sale, neputând fi anulată dacă legea se modifică sau se abrogă ulterior. Nulitatea unui act de procedură înseamnă încălcarea legii la data efectuării sale, cauza nulității trebuind să fie contemporană cu data efectuării actului. Orice modificare ulterioară a legii cu privire la competența de efectuare a acelui act nu îi afectează legalitatea, așa cum spune clar art. 4 din Legea nr. 255/2013.

Prin urmare, decizia de excludere a probelor rezultate din supravegherea tehnică nu poate avea ca temei exclusiv împrejurarea declarării ca neconstituțională a dispozițiilor art. 142 alin. (1) teza finală noul CPP, atâta vreme cât punerea în executare a mandatului de supraveghere tehnică de către serviciile de informații s-a făcut în baza autorizării judecătorului și la solicitarea procurorului, întemeiată pe o normă juridică ce se bucura la acel moment de prezumția de constituționalitate. În plus, potrivit art. 4 alin. (2) din Legea nr. 255/2013 de punere în aplicare a noului Cod de procedură penală, „Nulitatea oricărui act sau oricărei lucrări efectuate înainte de intrarea în vigoare a legii noi poate fi invocată în condițiile Codului de procedură penală”.

Deci, nulitatea determinată de încălcarea dispozițiilor legale privind realizarea procedurii probatorii al supravegherii tehnice este relativă, deoarece nu poate fi încadrată în ipotezele limitativ stabilite în cuprinsul art. 281 alin. (1) noul CPP, astfel că devin incidente prevederile art. 282 din același cod. Conform art. 282 alin. (1) CPP: „Încălcarea oricăror dispoziții legale în afara celor prevăzute la art. 281 determină nulitatea actului atunci când prin nerespectarea cerinței legale s-a adus o vătămare drepturilor părților ori ale subiecților procesuali principali, care nu poate fi înlăturată altfel decât prin desființarea actului”.

În prezenta cauză, Curtea nu a constatat că punerea în executare a mandatelor de supraveghere tehnică de către Serviciul Român de Informații a produs o vătămare drepturilor inculpaților. Astfel, procesele-verbale de redare a interceptărilor autorizate de instanța competentă și efectuate și redade de Serviciul Român de Informații au fost certificate pentru autenticitate de către procurorul care a supravegheat urmărirea penală în cauză, în sensul art. 91³ CPP 1968. Evaluarea probei a fost stabilită potrivit atribuțiilor de organele judiciare, neexistând indicii de „conducere” a anchetei de către Serviciul Român de Informații. În plus, inculpaților li s-a acordat posibilitatea de a contesta autenticitatea probelor, prima instanță punându-le la dispoziție convorbirile telefonice interceptate și audiindu-le în mod

public și nemijlocit în sala de judecată, astfel încât anumite informații să nu fie scoase din context.

2.¹ Înregistrarea convorbirilor telefonice în temeiul Codului de procedură penală din 1968. Inexistența unei căi de atac împotriva încheierii judecătorului. Invocarea nulității actelor procedurale efectuate în baza ei, după intrarea în vigoare a noului Cod de procedură penală

2.² Încheiere de autorizare a înregistrărilor convorbirilor telefonice/măsurilor de supraveghere tehnică. Natură juridică. Verificare în camera preliminară

CPP, art. 140 și urm., art. 342

CPP 1968, art. 91¹ alin. (9)

Legea nr. 255/2013, art. 4 alin. (1) și (2)

1. Încheierea de autorizare prevăzută de art. 91¹ alin. (9) CPP 1968 nu era supusă vreunei căi de atac la momentul dispunerii ei, ceea ce înseamnă, în contextul art. 4 alin. (1) și (2) din Legea nr. 255/2013, că actele procedurale efectuate în baza ei rămân, în principiu, valabile, iar nulitatea acestora ar putea fi invocată numai în condițiile noii legi de procedură.

2. Încheierea judecătorului prin care se autoriza, în vechea legislație, înregistrarea unor convorbiri telefonice ori se autorizează, în prezent, măsuri de supraveghere tehnică nu are natura juridică a unui act de urmărire penală în înțelesul art. 342 corelat cu art. 55, art. 56 CPP, ci a unui act jurisdicțional realizat în cursul urmăririi penale, supus căilor de atac numai în măsura și în condițiile permise de lege.

Prin urmare, ceea ce este permis în camera preliminară privește nu verificarea legalității încheierii de autorizare a unor măsuri de supraveghere, ci a legalității procedurilor probatorii utilizate în baza ei, respectiv a modalităților în care s-a realizat, în concret, interceptarea/înregistrarea propriu-zisă și a mijloacelor de probă astfel obținute, procese-verbale de redare a convorbirilor ori fotografii.

*C.A. București, s. I pen., înch. JCP nr. 15 din 10 ianuarie 2019,
nepublicată*